

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

30 aprilie 2014*

„Nomenclatura combinată — Poziții tarifare — Medicamente în sensul poziției 3004 — Noțiune — Preparate nutritive destinate exclusiv pentru a fi administrate pe cale enterală, sub supraveghere medicală, persoanelor supuse unui tratament medical — Băuturi în sensul subpoziției 2202 — Noțiune — Lichide nutritive destinate pentru a fi administrate pe cale enterală, iar nu pentru a fi băute”

În cauza C-267/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos), prin decizia din 19 aprilie 2013, primită de Curte la 15 mai 2013, în procedura

Nutricia NV,

împotriva

Staatssecretaris van Financiën,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul A. Borg Barthet, președinte de cameră, domnii S. Rodin (raportor) și F. Biltgen, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Nutricia NV, de B. Boersma, adviseur;
- pentru guvernul olandez, de M. Bulterman și de B. Koopman, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de H. Kranenborg și de B.-R. Killmann, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

* Limba de procedură: neerlandeza.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea noțiunilor „medicamente” și „băuturi” în sensul Nomenclurii combinate, care este inclusă în anexa I la Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului din 23 iulie 1987 privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tariful vamal comun (JO L 256, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 4, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1549/2006 al Comisiei din 17 octombrie 2006 (JO L 301, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 21, p. 3, denumită în continuare „NC”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Nutricia NV (denumită în continuare „Nutricia”), pe de o parte, și Staatssecretaris van Financiën (secretarul de stat pentru Finanțe), pe de altă parte, cu privire la informații tarifare obligatorii (denumite în continuare „ITO”) privind clasificarea produselor destinate alimentației pe cale enterală a bolnavilor.

Cadrul juridic

- 3 Poziția 2106 din NC este formulată după cum urmează:
„2106 – Preparate alimentare nedenumite și necuprinse în altă parte”.
- 4 Poziția 2202 și subpozițiile 2202 10 00, 2202 90 și 2202 90 10 din NC au următorul cuprins:
„2202 – Ape, inclusiv ape minerale și ape gazeificate, care conțin zahăr sau alți îndulcitori sau aromatizate, și alte băuturi nealcoolice cu excepția sucurilor de fructe sau de legume de la poziția nr. 2009:
2202 10 00 – Ape, inclusiv ape minerale și ape gazeificate, care conțin zahăr sau alți îndulcitori sau aromatizate,
2202 90 – Altele:
2202 90 10 – – Care nu conțin produse de la pozițiile 0401-0404 sau grăsimi obținute din produse de la pozițiile 0401-0404;
– – altele, cu un conținut de grăsimi provenite din produse de la pozițiile 0401-0404”.
- 5 Capitolul 22 din NC, intitulat „Băuturi, lichide alcoolice și oțet”, care figurează în partea a doua a acesteia, prevede la nota 1:
„Prezentul capitol nu cuprinde:
[...]
(e) medicamentele de la pozițiile 3003 sau 3004”.
- 6 Regulamentul (CEE) nr. 184/89 al Comisiei din 25 ianuarie 1989 privind clasificarea anumitor mărfuri în Nomenclatura combinată (JO L 23, p. 19, Ediție specială, 02/vol. 4, p. 94) descrie marfa care figurează la subpoziția 2202 90 10 ca incluzând următoarele produse:
„Preparat lichid conținând cazeinat de sodiu și cazeinat de calciu, proteine de soia, lecitină de soia, uleiuri de porumb și de soia trigliceride cu lanțuri medii, maltodextrine, săruri minerale, vitamine și apă, putând fi administrat și prin sondă enterală”.

7 Pozițiile 3004, 3004 50 și 3004 50 10 din NC sunt formulate după cum urmează:

„3004 Medicamente (cu excepția produselor de la pozițiile 3002, 3005 sau 3006) constituite din produse amestecate sau neamestecate, preparate în scopuri terapeutice sau profilactice, prezentate sub formă de doze (inclusiv cele care se administrează cutanat) sau condiționate pentru vânzarea cu amănuntul

[...]

3004 50 – Alte medicamente care conțin vitamine sau alte produse de la poziția 2936

3004 50 10 – Condiționate pentru vânzarea cu amănuntul”.

8 Capitolul 30 din NC, intitulat „Produse farmaceutice”, care figurează în partea a doua a acesteia, prevede la nota 1:

„Prezentul capitol nu cuprinde:

a) alimentele dietetice, alimentele îmbogățite, alimentele pentru diabetici, suplimentele alimentare, băuturile tonice și apele minerale, altele decât preparatele nutritive administrate intravenos [...]”.

9 Nota complementară 1 din capitolul 30 menționat prevede:

„Poziția 3004 cuprinde preparatele pe bază de plante medicinale și preparatele pe baza următoarelor substanțe active: vitamine, minerale, aminoacizi esențiali și acizi grași, condiționate pentru vânzarea cu amănuntul. Aceste preparate se clasifică la poziția 3004 în cazul în care etichetarea, ambalarea sau modul de utilizare au înscrise următoarele indicații:

a) bolile, afecțiunile sau simptomele acestora, împotriva cărora produsul este utilizat;

b) concentrația substanței active sau a substanțelor active pe care le conțin;

c) posologia și

d) modul de administrare.

Această poziție cuprinde, de asemenea, preparatele homeopatice de uz medical, în cazul în care acestea îndeplinesc condițiile (a), (c) și (d) menționate mai sus.

În cazul preparatelor pe bază de vitamine, minerale, aminoacizi esențiali și acizi grași, nivelul uneia dintre aceste substanțe pe unitate de consum zilnică recomandată înscrisă pe etichetă trebuie să fie mult mai mare decât doza fiziologică zilnică recomandată pentru menținerea sănătății în general sau a stării de bine.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

10 La 10 mai 2007, Nutricia a solicitat inspectorului din cadrul serviciului competent privind impozitele (denumit în continuare „inspectorul”) să îi furnizeze cinci ITO-uri pentru cinci tipuri diferite de produse destinate alimentării prin sondă a bolnavilor (denumite în continuare „produsele în cauză”). În cererea sa, aceasta sugera că ele ar trebui să fie clasificate la subpoziția 3004 50 10 din NC.

- 11 La 28 august 2007, inspectorul a emis către Nutricia ITO-urile solicitate de aceasta din urmă în care produsele în cauză sunt clasificate la subpoziția 2202 90 10 din NC. În aceste ITO-uri, descrierea acestor produse este următoarea:

„Preparat lichid de culoare maro deschis, care reprezintă un produs pentru alimentare prin sondă, destinat utilizării în cadrul tratamentelor nutriționale la pacienții care suferă de subnutriție apărută în urma unei boli, și care – conform indicațiilor – poate fi administrat pacienților numai sub supraveghere medicală.

Preparatul lichid conține, printre altele, proteine, vitamine, glucide, grăsimi, fibre alimentare și minerale.

Preparatul lichid nu conține grăsimi provenite din lapte, iar conținutul în zaharoză (inclusiv zahăr invertit sau izoglucoză calculată ca zaharoză) este mai mic de 0,1 %.

Preparatul lichid este produs pentru comercializarea cu amănuntul, însoțit de instrucțiuni de utilizare în mai multe limbi, și este ambalat într-o pungă din plastic conținând 500 ml prevăzută cu un sistem de racordare special pentru sondă.”

- 12 Pentru a justifica respectiva clasificare, inspectorul a menționat că aceasta „este determinată de dispozițiile regulilor generale pentru interpretarea [NC] 1 și 6, ale notei legale 1 litera (a) din capitolul 30, precum și de formularea codurilor NC 2202, 2202 90 și 2202 90 10 (a se vedea Hotărârea Curții [Krings, C-130/02, EU:C:2004:122]). Regulamentul (CEE) nr. 184/89 [...]. Teste de laborator din 15 august 2007 [...]”.

- 13 Întrucât ITO-urile au fost confirmate de inspector ca urmare a unei reclamații formulate de Nutricia, aceasta din urmă a sesizat Rechtbank te Haarlem (Tribunalul Districtual din Haarlem), care a declarat acțiunea nefondată printr-o hotărâre din 2 iunie 2009. Nutricia a formulat apel în fața Gerechtshof te Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam), care a confirmat respectiva hotărâre prin hotărârea sa din 28 aprilie 2011. În final, Nutricia a sesizat instanța de trimitere printr-un recurs împotriva acestei hotărâri.

- 14 Instanța de trimitere subliniază că, pentru ca un produs să poată fi clasificat la poziția 3004, jurisprudența Curții arată că este de o importanță decisivă ca acest produs să prezinte un profil terapeutic sau profilactic al cărui efect este concentrat asupra funcțiilor precise ale organismului uman sau să poată fi utilizate în prevenirea sau în tratamentul unei boli sau al unei afecțiuni. Dat fiind că produsele în cauză produc efecte privind tratamentul și prevenirea subnutriției care apar în timpul bolii, rezultă că acestea nu ar trebui să fie clasificate la această poziție. Totuși, instanța de trimitere exprimă îndoieli cu privire la această concluzie.

- 15 Astfel, instanța respectivă constată în special că produsele în cauză nu sunt destinate pentru a fi băute, ceea ce împiedică clasificarea acestora la poziția 2202. În plus, aceste produse sunt destinate exclusiv pentru a fi administrate unor persoane care, din cauza unei boli sau a unei afecțiuni, sunt tratate medical și cărora le sunt furnizate în cadrul combaterii acestei boli sau afecțiuni prin intermediul unei sonde gastrice. Aceasta subliniază că din jurisprudența Curții rezultă că o „administrare pe cale artificială” a produselor care, din cauza profilului lor obiectiv, sunt destinate prin natura lor unei utilizări medicale conduce la aceea că clasificarea ar trebui efectuată la poziția 3004.

- 16 În aceste condiții, Hoge Raad der Nederlanden, având îndoieli în ceea ce privește interpretarea corectă a NC, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Noțiunea «medicamente», în sensul poziției 3004 din NC, trebuie interpretată prin aceea că acoperă și preparatele alimentare precum [produsele în cauză], care sunt destinate exclusiv pentru a fi administrate sub supraveghere medicală pe cale enterală (prin intermediul unei sonde

gastrice) persoanelor care sunt tratate medical din cauza unor boli sau a unei afecțiuni și cărora li se administrează produsele în cadrul tratamentului pentru această boală sau afecțiune în vederea tratării sau a prevenirii subnutriției?

- 2) Noțiunea «băuturi», în sensul poziției 2202 din NC, trebuie interpretată în sensul că acoperă și preparate alimentare lichide precum [produsele în cauză], care nu sunt destinate pentru a fi băute, ci pentru a fi administrate pe cale enterală (prin intermediul unei sonde gastrice)?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 17 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă poziția tarifară 3004 din NC trebuie interpretată în sensul că noțiunea „medicamente”, în sensul acestei poziții, include preparatele alimentare destinate exclusiv pentru a fi administrate, sub supraveghere medicală și pe cale enterală, persoanelor cărora li se oferă îngrijiri medicale, în cazul în care, în cadrul combaterii bolii sau a afecțiunii de care acestea din urmă suferă, o astfel de administrare are ca scop prevenirea sau combaterea subnutriției acestor persoane.
- 18 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit că poziția 3004 din NC cuprinde „[m]edicamente [...] constituite din produse amestecate sau neamestecate, preparate în scopuri terapeutice sau profilactice, prezentate sub formă de doze [...] sau condiționate pentru vânzarea cu amănuntul”.
- 19 Este necesar să se arate de la bun început că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în vederea garantării securității juridice și a facilitării controalelor, criteriul decisiv pentru clasificarea tarifară a mărfurilor trebuie să aibă în vedere, în general, caracteristicile și proprietățile obiective ale acestora, astfel cum sunt definite în textul poziției din NC și al notelor de secțiuni sau de capitole din aceasta [a se vedea în special Hotărârea Thyssen Haniel Logistic, C-459/93, EU:C:1995:160, punctul 8 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea TNT Freight Management (Amsterdam), C-291/11, EU:C:2012:459, punctul 30].
- 20 În această privință, Curtea a statuat deja în mai multe ocazii cu privire la întrebări referitoare la interpretarea noțiunii „medicamente” în raport cu clasificarea mărfurilor din NC. În temeiul unei jurisprudențe constante, este necesar, pentru clasificarea produselor în capitolul 30 din aceasta, să se cerceteze dacă acestea din urmă prezintă caracteristici terapeutice sau profilactice bine definite al căror efect se axează pe funcții precise ale organismului uman sau, în plus, dacă ele pot fi utilizate în prevenirea sau în tratamentul unei boli sau afecțiuni. Chiar și atunci când produsul vizat nu are efect terapeutic propriu, dar este utilizat în prevenirea sau în tratamentul unei boli sau a unei afecțiuni, acesta trebuie, cu condiția să fie destinat în mod specific unei astfel de utilizări, să fie considerat preparat pentru uz terapeutic [a se vedea în special Hotărârea TNT Freight Management (Amsterdam), EU:C:2012:459, punctele 40 și 42].
- 21 Reiese din jurisprudența amintită la cele două puncte precedente că destinația unui produs poate constitui un criteriu obiectiv de clasificare, în măsura în care este inerentă respectivului produs, caracterul inerent trebuind să poată fi apreciat în funcție de caracteristicile și de proprietățile obiective ale acestuia (a se vedea în special Hotărârea Krings, EU:C:2004:122, punctul 30 și jurisprudența citată). Potrivit jurisprudenței Curții, produsul care, datorită caracteristicilor și proprietăților sale obiective, este destinat în mod natural unei utilizări medicale poate fi clasificat în capitolul 30 din NC [a se vedea Hotărârea Thyssen Haniel Logistic, EU:C:1995:160, punctul 14, și Hotărârea TNT Freight Management (Amsterdam), EU:C:2012:459, punctul 41].

- 22 Trebuie adăugat că Curtea a statuat deja, bazându-se chiar pe textul poziției 3004, că prezentarea produselor sub formă de doze sau condiționarea lor pentru vânzarea cu amănuntul reprezintă o condiție pentru aplicarea acestei dispoziții (a se vedea Ordonanța Juers Pharma, C-40/06, EU:C:2007:2, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 23 De asemenea, este important să amintim că recunoașterea sau nerecunoașterea unei boli într-un act din dreptul Uniunii, altul decât cele care se referă la clasificarea din NC, nu are valoare determinantă pentru clasificarea unui produs la poziția 3004 a acesteia (a se vedea în acest sens Ordonanța SmithKline Beecham, C-206/03, EU:C:2005:31, punctul 44).
- 24 În cauza principală, reiese din dosarul de care dispune Curtea că produsele în cauză sunt utilizate pentru o alimentație prin sondă pentru tratamentul subnutriției legate de boli sau de afecțiuni și că trebuie administrat pacienților numai sub supraveghere medicală și pe cale enterală. În consecință, astfel de produse sunt destinate să fie utilizate în cadrul prevenirii sau al tratamentului unei boli sau al unei afecțiuni și sunt destinate în mod natural unei utilizări medicale.
- 25 De asemenea, este important să amintim că nota complementară aferentă poziției 3004 precizează în mod clar că aceasta include preparate pe bază de plante și preparate pe bază de substanțe active (vitamine, minerale, aminoacizi esențiali și acizi grași) condiționate pentru vânzarea cu amănuntul, care trebuie clasificate la această poziție dacă eticheta sau ambalajul conține anumite informații referitoare la produsul vizat.
- 26 Desigur, este adevărat că nota 1 litera (a) din capitolul 30 din NC, care exclude din acest capitol preparatele și suplimentele alimentare, precum și alte băuturi decât preparatele nutritive administrate intravenos, constituie un mijloc valabil de interpretare a NC. În această privință, Curtea a statuat deja, în mai multe rânduri, că atât notele care precedă capitolele Tarifului vamal comun, cât și notele explicative ale Sistemului armonizat de denumire și codificare a mărfurilor elaborat de Consiliul de Cooperare Vamală, devenit Organizația Mondială a Vănilor, pot fi considerate mijloace valabile pentru interpretarea acestui tarif (a se vedea Hotărârea Neckermann Versand, C-395/93, EU:C:1994:318, punctul 5, Hotărârea Pardo & Fils și Camicas, C-59/94 și C-64/94, EU:C:1995:326, punctul 10, precum și Hotărârea Wiener SI, C-338/95, EU:C:1997:552, punctul 11).
- 27 Cu toate acestea, este important de subliniat că notele explicative elaborate, în ceea ce privește sistemul armonizat menționat, de Organizația Mondială a Vănilor și, în ceea ce privește NC, de Comisia Europeană au un caracter interpretativ și nu au forță juridică obligatorie (a se vedea în special Hotărârea DFDS, C-396/02, EU:C:2004:536, punctul 28, Hotărârea Kawasaki Motors Europe, C-15/05, EU:C:2006:259, punctul 37 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea JVC France, C-312/07, EU:C:2008:324, punctul 37).
- 28 În această privință, trebuie constatat că reiese din însuși textul notei 1 litera (a) care figurează în capitolul 30 din NC că sunt excluse din acesta alimentele sau băuturile dietetice, altele decât preparatele nutritive administrate intravenos, care, fără să facă parte din alimentația cotidiană, sunt utilizate totuși în scopuri pur alimentare.
- 29 În speță, este important de subliniat că, potrivit descrierii făcute de instanța de trimitere, produsele în cauză conțin substanțe active, sunt destinate vânzării cu amănuntul, sunt însoțite de instrucțiuni de utilizare în mai multe limbi și sunt ambalate în pungi din plastic conținând 500 ml de produs și sunt prevăzute cu un sistem de racordare special pentru sondă.
- 30 Mai mult, având în vedere proprietățile obiective ale produselor în cauză, mai ales vânzarea lor cu amănuntul, utilizarea lor într-un mediu medical, precum și faptul că destinația acestora este administrarea prin intermediul unei sonde gastrice și sub supraveghere medicală pacienților, în scopul

prevenirii și al tratamentului subnutriției legate de boli sau de afecțiuni, este necesar să se concluzioneze că aceste produse sunt preparate terapeutice și profilactice în sensul poziției tarifare 3004.

- 31 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că poziția tarifară 3004 din NC trebuie interpretată în sensul că noțiunea „medicamente” în sensul acestei poziții include preparate alimentare destinate exclusiv pentru a fi administrate, sub supraveghere medicală și pe cale enterală (prin intermediul unei sonde gastrice), persoanelor cărora le sunt acordate îngrijiri medicale, în cazul în care, în cadrul combaterii bolii sau a afecțiunii de care acestea din urmă suferă, o astfel de administrare are ca scop prevenirea sau combaterea subnutriției acestor persoane.

Cu privire la a doua întrebare preliminară

- 32 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare adresată de instanța de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 33 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Poziția tarifară 3004 din Nomenclatura combinată, care figurează în anexa I la Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului din 23 iulie 1987 privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tariful vamal comun, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1549/2006 al Comisiei din 17 octombrie 2006, trebuie interpretată în sensul că noțiunea „medicamente” în sensul acestei poziții include preparate alimentare destinate exclusiv pentru a fi administrate, sub supraveghere medicală și pe cale enterală (prin intermediul unei sonde gastrice), persoanelor cărora le sunt acordate îngrijiri medicale, în cazul în care, în cadrul combaterii bolii sau a afecțiunii de care acestea din urmă suferă, o astfel de administrare are ca scop prevenirea sau combaterea subnutriției acestor persoane.

Semnături